

אורות השבת

גליון מס' **1162**

בטאון הרבנות והמועצה הדתית באר-שבע

מנהל מערכת
הרב אברהם טריקי

פרשת השבוע
תרומה

עורך
הרב עוזיאל אדרי

דבר יו"ר המועצה הדתית

ועשו לי מקדש

פרשת תרומה פותחת בציווי: "ועשו לי מקדש ושכנתו בתוכם". לא נאמר "בתוכי", אלא "בתוכם" ללמד שהשראת השכינה איננה רק במשכן, אלא בתוך כל אחד מישראל. המשכן הוא סמל, אך היעד האמיתי הוא הלב. **התרומה ניתנת "מאת כל איש אשר ידבנו לבו"**. הקדושה נבנית מרצון פנימי ונדביות, לא מכפייה. הזהב, הכסף והתכלת חשובים, אך עיקר הבניין הוא רוח הנתינה והשותפות. **הארון במרכז המשכן מזכיר שהתורה היא הלב הפועם של החיים**. המנורה מסמלת אור וחכמה, והשולחן מבטא שפע גשמי המתקדש כשהוא מכוון לשם שמים. **המסר לדורות הוא שכל בית יכול להפוך למשכן קטן. כאשר יש בו תורה, חסד ונתינה - השכינה שורה בתוכו ומביאה ברכה.**

בברכת אבות אלוק ומבורך
עופר כרדי
יו"ר המועצה הדתית באר שבע

דבר העורך

יראת שמים תוכו כברו

"ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם" (כה, ח). כתב העיסוי תורה המשכן היה מהודר מבפנים הקרשים מצופים זהב, היריעות תכלת וארגמן, הכלים של זהב. לעומת זאת, מבחוץ כוסה המשכן ריעות עזים פשוטות. להורות כי העיקר הוא היופי הפנימי. אמרו רז"ל **במסכת יומא** (עד, ד). "מבית ומחוץ תצפוני" אמר רבא מכאן שתלמיד חכם שאין תוכו כברו אינו תלמיד חכם. מבאר ה'כפליים לתושייה' זהו שאמר 'כל כבודה בת מלך פנימה' (תהילים מה, יד). עיקר כבודה ומטרתה של התורה הוא "פנימה" הפנימיות והטוהר הפנימי. על כך התפלל דוד המלך ואמר "מתי תבוא אלי" (תהילים קא, ב). מתי אזכה שהקב"ה יבוא אלי ותשרה עלי השכינה הקדושה, כאשר "אתהלך בתום לבבי בקרב ביתי"; כשבתוך ביתי, באין רואים, אנהג ביראת שמים, כשם שאני נוהג בין הבריות.

בברכת אבות אלוק ומבורך
הרב **עוזיאל אדרי**
רב המרכז הרפואי "סורוקה"
וק"ק "שבטי ישראל" שכונה יא' באר שבע

זמני הדלקת הנרות

פרשת השבוע:	תרומה
הפטרה:	וה' נתן
כניסת השבת:	17:14
יציאת השבת:	18:06
רבנו תם:	18:44

עפ"י בקשתו של מורנו המרא דאתרא הגאון רבי **אברהם דרעי שליט"א** אנו ממשיכים להביא מתורתו של רב העיר **מו"ר הגאון רבי יהודה דרעי זצוק"ל**

נדבת הלב

דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה מאת כל איש אשר ידבנו לבו ונתתם לי תרומה מאת כל איש אשר ידבנו לבו (ב, שמות כה, ב)

ידבנו לבו: לשון נדבה, והוא לשון רצון טוב. (רש"י)

כבר דקדקו המפרשים על כפילות הלשון 'ויקחו לי תרומה' - ויתקחו את תרומתי, וכן מדוע נקט לשון 'ויקחו' במקום 'וייתנו', וכן מה ביקש הכתוב להדגיש במישי 'מאת כל איש אשר ידבנו לבו'. ונראה לבאר כל זה בס"ד, בהקדם לתמיחת הפוסקים, מדוע לא תיקנו רבותינו ברכה על מצות הצדקה כשם שתיקנו בכל המצוות שבתורה, ואף במצוות דרבנן מצינו שתיקנו ברכה. ומצאנו בזה תשובות שונות ברבותינו הראשונים והאחרונים: יש אומרים, מפני שהיא מצוה התלויה בדעת אחרים, והואיל ויש לחוש שמא לא יצרה העני לקבל ממנו ונמצאת ברכתו לבטלה, לכן מעיקרא לא תיקנו בה ברכה. ויש אומרים, שלא רצו לכתוב את העני עד שיגמור המברך את ברכתו, כדמצינו בגמ' (תענית כא, א) אודות נחום איש גז' שלא הספיק לפרוק מזון מחמורו עד שמת העני. ועוד כהנה תירוצים אשר אכה"ב.

והקרב אלי בזה, הוא ביאור רבותינו הראשונים, שלא תיקנו ברכה על הצדקה, מפני שירדו חכמים לסוף דעתם של רוב הבריות - שאינם נותנים צדקה בלב שמו. ובאמת מצאנו בחז"ל בפרשתנו, שביקש הקב"ה ממש להדבר עם בני ישראל בלשון רכה ופיוס, מפני שהיא מצוה הכרוכה בחסרון כיס. ואכן עיינו הרואות, שמלאכת איסוף התרומות איננה משימה קלה כלל ועיקר, ברעם מי שהגיע להכרה שמזונותיו קצובים לו ואינו נותן כלום משלו, אלא משל הקב"ה - בבחינת מה שאמרו 'תן לו משלו כי אתה ושלך שלו', אזי יקל עליו לתת צדקה ביד נדיבה ובנפש חפצה. ולא יהיה כדוגמת אותו תינוק, שנתן לו אביו עשר סוכריות, ואחר כך ביקש ממנו סוכריה אחת, והלה בטיפשותו משך בכפתו וסירב להיענות לבקשת אביו. וזה שאמר הכתוב: 'דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה', רוצה לומר שרק מי שהגיע להכרה שהוא 'לוקח' משלו ואינו נותן כלום משלו, אזי יוכל להגיע לנדב הלב - 'מאת כל איש אשר ידבנו לבו', והבן. **ובאמת** לכשתבונן נראה, שנדבת הלב האמורה בכאן, אינה רק להידור מצוה אלא היא עיקר המצוה. שכן פשוט הוא שאין הקב"ה צריך לממונם של ישראל כדי לבנות את המשכן וכלו, וכל מגמתו לבנות את המשכן דוקא מכספם של ישראל, היתה ככל הנראה תנאי סודי בהקמת המשכן. דהנה הרואה יראה, שמצות איסוף התרומות לבניית המשכן היתה למחרת יום הכיפורים. והיינו שקודם לכן בשבעה עשר בתמוז ירד משה כשלוחות הראשונות בידו, ושברם כשראה חטא העגל. ואחר כך עלה שוב למרום ושהה שם עוד ארבעים יום, וירד ביום הכיפורים כשהלוחות השניות בידו. ומיד למחרת ציוה הקב"ה על בניית המשכן מכספי העם, ובאחד בניסן הוקם המשכן. וכה הם דברי הספורנו (שמות לב): 'הוצרך לעשות המשכן והודיע שיקרה זה בסיבת רוע בחירת ישראל, כי אמנם בסוף ארבעים יום הראשונים נתן הלוחות מעשה אלוהים לקדש את כולם לכהנים וכו' והמה מרו והשחיתו דרכם ונפלו ממעלתם', עכ"ל. ומכלל דבריו נמצאנו למדים, שהקמת המשכן באה בעקבות חטא העגל, והיינו שקודם לכן לא היו צריכים כלל למשכן, מפני שהיו קדושים מצד עצמם והקב"ה שכן בתוכם. אך לאחר שחטאו, היו זקוקים למשכן למען תשרה השכינה בתוכם. ומעתה שוב לא יפלא, מדוע היו צריכים ישראל לבנות את המשכן מכספם, שכן חטאם הוא שגרם להקמת המשכן, ולא עוד אלא אפשר שזה היה התנאי העיקרי לתיקון חטאם. וכן יובן בזה מדוע הקפידה תורה שתהא תרומתם נדבת הלב שהוא מתוך רצון טוב' (כלשון רש"י), שהרי זה מעין קרבן כפרה, אשר על החוטא להביאו מכספו ומרצונו, כמי"ש 'אדם כי יקריב מכס' - לרצונו!

ואכן בזה נבדל קרבן הבל - מקרבנו של קין, כמפורש בתורה (בראשית ד, ג-ו): 'ויהי מקץ ימים רבים ויבא קין מפרי האדמה מנחה לה'. והבל הביא גם הוא מבכורות צאנו ומחלביהן וישע ה' אל הבל ואל מנחתו. ואל קין ואל מנחתו לא שעה. ויחר לקין מאוד ויפלו פניו. וצריך להבין, במה נשתבחה מנחתו של הבל יותר ממנחתו של קין. אך המדקדק בלשון הכתוב ימצא, שמנחתו של קין באה 'מפרי האדמה', והיינו שלא הקריב מעצמו כלום. אך לעומתו, מנחת הבל באה 'מבכורות צאנו' - מעצמו הקריב! ולכן שעה הקב"ה לקרבנו, יען כי רחמנא ליבא בעי, והבן. **וזה** עומק דברי הכתוב 'מאת כל איש אשר ידבנו לבו ותקחו את תרומתי', והן הם דברי רש"י הקצרים 'רצון טוב', שכן כבר הוכחנו שאין ערך לתרומת ישראל בבניית המשכן בלי רצון טוב!

מתקן סיכנו "אורות הפלפול"

אורות הכשרות

הרבנות והמועצה הדתית באר-שבע
מחלקת הכשרות

הפרשת חלה כהלכה א' המקור

והיה באכלכם מלחם הארץ תרימו תרומה ליהוה: [כ] ראשית ערסתכם חלה תרימו תרומה פתומת לרן פן תרימו אתה: [כא] מראשית ערסתיכם תתנו ליהוה תרומה לדתיתכם: [במדבר טו] חיוב הפרשה הינו רק בחמשת מיני דגן: חיטה, שעורה, כוסמין, שיבולת שועל ושיפון.

גודל העיסה המחייבת בהפרשה

נאמר בתורה "והעומר עשירית האיפה הוא", ודרשו חז"ל [חלה ג, ו] שהוא שיעור להפרשת חלה, שהם חמשת רבעים קמח.

בעניין זה נחלקו הפוסקים

- **בן איש חי**: 2.487 ק"ג קמח מחייב בהפרשת חלה.
- **חזון איש**: 2.250 ק"ג
- **הגאון רבי חיים נאה**: 1.666 ק"ג קמח. [שיעורי תורה ג, ג, עמוד קסח]
- **מרן הרב עובדיה יוסף**: 1.560 ק"ג קמח. [הליכות עולם ח"א עמוד רפה, זו"ע פסח עמוד קעו]. והטעם הוא, מפני שכתב השו"ע ששיעור הבצק הוא 520 דרה"ם, ושמע ממגיד אמת ששיעור הדרה"ם הינו 3 גרם, וממילא החשבון הוא כאמור.

עיסה העשויה להיחלק

הגדרה: בצק שיש בו שיעור חלה, ודעתו לחלק את הבצק לחלקים שאין בהם שיעור חלה לאנשים שונים לפני האפייה - פטורה מהפרשה. ולכן הפתרון הוא, שלפחות אחד מהנשים תאפה את הבצק בשיעור חלה, ואם תרצה, תחלק זאת לאחר האפייה. [שו"י שכו, ב]

- **בצק שנעשה על דעת להיחלק**, הרי הוא פטור לעולם ואינו מצטרף לעיסה אחרת כדי להתחייב. [שו"ע שכו, ד] ויש חולקים וסוברים שיפריש ללא ברכה. [פרישה שם, ט"ז סק"ד בשם המהרש"ל].
- **חילוק לזמנים שונים**: אף אם לא אופים את כל הבצק כאחת, אלא חלק ממנה עתה וחלק לאחר זמן, וכמו שיש נוהגים שחלק אופים וחלק מקפאים לערבי שבתות אחרים, חייבת חלה עם ברכה. [מבית לוי עמוד תקכ"א]

זמן ההפרשה

בזמן חז"ל - היו מפרישים חלה כאשר היה נותן את הקמח במים, מפני שהיו עושים את עיסתן בטהרה, וחששו שמא תיטמא העיסה, ולא תהיה ראויה לכהן. [שו"ע שכו, ב, ש"ד שם סק"ו]

בזמן הזה - טוב להמתין מלהפריש חלה עד לאחר גמר לישה, שתיעשה כל העיסה גוף אחד. [שו"ע שכו, ג]

ברכת ההפרשה

בנוסח הברכה נחלקו הפוסקים [שכח, א]:

- **שולחן ערוך**: וציוונו להפריש תרומה.
  - **הרמ"א**: וציוונו להפריש חלה.
  - **המהרש"ל**: להפריש תרומה חלה.
- ולחלפה מברך**
ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם, אשר קדשנו במצותיו, וציוונו להפריש חלה תרומה.
ולאחר ההפרשה יאמר "הרי זו חלה".

בברכת לבת אלון ומבורך
הרב יעקב ישראל אטלון
מנהל מחלקת הכשרות
שע"י הרבנות באר שבע

ישנן אוזני המן עם מילוי חלבי
הדומות מאד לאוזני המן פרווה

לכן יש להקפיד ולברר האם האוזן המן היא פרווה או חלבי
כדי לא להיכשל באכילת בשר וחלב

יש לשים לב!
באוזני המן החלביות ישנן כאלו עם אבקת חלב נוכרי

אורות הפרשה

צדקה בגופו

'וזאת התרומה אשר תיקחו מאיתם, זהב וכסף ונחושת' (כה, ג). רבי משה חיים, אחיו של בעל 'חידושי הרי"ם' זיע"א, התעשר עושר רב. פעם אחת הגיע לגור, לבקר את הוריו הזקנים. כשהתקרב לעיר, נוסע במרכבתו ההדורה, ראה אישה קשישה משרכת את רגליה אל העיר, ועל כתפיה ערמת תבן גדולה. לתדהמתו ראה כי זו אימו הרבנית. מיד קפץ מהמרכבה ושאל לפשר הדבר. השיבה האם: "למזון, בעבור כלה יתומה". נזעק הבן, "אימא, למה הבושות האלו, אתן לך כסף שיספיק לעשרה מזרנים, ובלבד שתורקי את התבן". נענתה הרבנית: "אדרבה, תן כסף. היתומה זקוקה גם לכסף ולא רק למזון".

זהב, כסף, נחושת

'וזאת התרומה אשר תיקחו מאיתם, זהב וכסף ונחושת' (כה, ג). כתב במדרש 'ילקוט שמעוני' 'זהב' כנגד המשכן שעשה משה רבינו, שהיה חביב על הקב"ה כזהב. 'כסף' זה מקדש ראשון שבנאו שלמה, שכתוב בו 'אין כסף נחשב בימי שלמה למאומה'. ו'נחושת' זה בית המקדש השני, שכבר היו חסרים בו חמישה דברים, ארון, כפורת, כרובים, אש ורוח הקודש.

המקדש הפרטי שלם

'ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם' (כה, ח). אומר הרבי כשם שמקום המקדש נשאר בקדושתו גם בזמן הגלות, כמאמר חז"ל במדרש רבה (שמות פ"ד). לעולם אין השכינה זזה מכותל המערבי. שכן החורבן היה בבית בלבד כך 'במקדשי הפרטי שבכל אחד ואחד מישראל. היסוד שלם, זך וטהור, וכל עניין השממה הרוחנית שיש לעיתים בישראל הוא רק בינייני של המקדש הפרטי.

לזכות את ישראל

'מאת כל איש אשר יזבנו ליבו תקחו את תרומתי' (כה, ב). אומר הרבי הרי"צ את המשכן יכלו להקים גם שלושה או חמישה אנשים, אבל הקב"ה רצה שבבניין משכן ה' ישתתפו כל ישראל, האנשים והנשים, בלי יוצא מן הכלל.

התורה קדמה

'ועשו ארון עצי שטים' (כה, ט). כתב במדרש רבה מה התורה קדמה לכל מעשי בראשית, כך במעשה המשכן הקדים את הארון לכל הכלים. ומה האור שקדם לכל מעשי בראשית, אף במשכן התורה, שנקראת אור, קדמו מעשיה לכל הכלים.

היכן הקב"ה נמצא

'ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם' (כה, ח). כתב ה'נחלת חמישה' שאלו את רבי מנחם מנדל מקוקצ' זיע"א היכן הקב"ה נמצא, היכן מקום משכנו של הקב"ה, וענה, בכל מקום שאליו מכניסים אותו. זהו שנאמר 'ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם' אם פנימיות האדם מלאה אהבת ה' ויראתו, הקב"ה שוכן בתוכו ממש.

חיבור פסול

'ועשו לי מקדש, ככל אשר אני מראה אותך את תבנית המשכן' (כה, ח-ט). אומר רבי אברהם מסוכצ'וב זיע"א נאמר בגמרא במסכת עירובין (ב, א). שהמשכן נקרא מקדש, ושהמקדש נקרא משכן. נקרא מקדש, על שם שישאר מתקדשים מהחומרות ומתדבקים באביהם שבשמים, שזו עלייה מלמטה למעלה. והוא נקרא משכן על שם שהקב"ה שוכן בתוך עמו ישראל, והוא הדיבוק מלמעלה למטה. שני השמות רומזים על החיבור הכפול מלמעלה למטה וממטה למעלה.

פלי המשכן והיריעות

'ככל אשר מראה אותך, וכן תעשו' (כה, ט). אומר בעל התניא זיע"א בשעה שהראה הקב"ה למשה את תבנית המשכן וכליו, נתן לו כוח להביא את מה שראה לידי מעשה בפועל. זהו שנאמר 'וכן תעשו' וזהי נתינת הכוח מלמעלה לכל ישראל, להביא לידי פועל את מה שראה משה בהר. שכנת ה' שוכנת בנשמתו של כל יהודי ויהודי, על ידי עסק התורה והמצוות, שהם מכוונים כנגד כלי המשכן והיריעות. כשם שהשראת השכינה במשכן הייתה על ידי כלי המשכן והיריעות, כך השראת השכינה במשכן הפרטי שבכל אחד ואחד מישראל היא על ידי שני הדברים: 'כלים' לימוד התורה, 'יריעות' קיום המצוות.

קידוש חיי הרשות

'ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם' (כה, ח). אומר הרבי על האדם לעשות משכן גם מדברי הרשות שלו, מכספו, מזהבו ומשאר חפציו. כשם שהזהב והכסף שניתנו בעבור המשכן נעשו בעצמם חלק מהמשכן, כן חייב האדם לקדש את דברי הרשות שלו עד שהם עצמם יהיו קדושים.

לקיים בנו חכמי ישראל

הציבור נקרא להמשיך להעתיר בתפילה לרפואת הרה"ג יוסף דהאן שליט"א בן רחל בתוך שאר חולי עמו ישראל

אורות ההלכה

עפ"י בקשתו של מורנו המרא דאתרא הגאון רבי אברהם דרעי שליט"א אנו ממשיכים להביא תשובות הלכתיות משולחנו של מורנו המרא דאתרא הגאון הגדול רבי יהודה דרעי זצוק"ל הלכות אדר פורים - מקרא מגילה

ש - באולמות ובתי כנסת גדולים, האם ניתן להשתמש ברם קול להשמיע קריאת המגילה לכל הציבור?

ת - השומע את המגילה דרך רם קול, לא יצא ידי חובה, אלא אם כן יוצאים ידי חובה בשמיעת קריאת המגילה דרך הרדיו אפילו בשידור ישיר.

ש - האם צריך לעמוד בשעת קריאת המגילה וברכותיה?

ת - אין צריך לעמוד בשעת קריאת המגילה. אולם חזן הקורא את המגילה לציבור, צריך לברך ולקרוא את המגילה בעמידה, מפני כבוד הציבור. וטוב שגם הקהל יעמוד בשעת הברכות, ואחר כך ישבו לשמיעת המגילה, וכן נוהגים.

ש - האם צריך לפשוט את כל המגילה, לפני הקריאה?

ת - טוב שהשליח ציבור יפשוט את המגילה כולה, ואחר כך יברך ויקרא. וכשמסיים הקריאה, חוזר וגולל את כולה, ואחר כך מברך ברכה אחרונה. אולם יחיד הקורא מגילה לעצמו או לבני ביתו, אינו צריך לעשות כן, אלא קורא אותה כסדרה ומשאירה פתוחה, עד שכאשר יגיע לסיומה תהיה כולה פתוחה לפניו. ולא יברך ברכה אחרונה, אלא לאחר שגוללנה.

ש - השומע את המגילה, והפסיד איזו תיבה, האם יכול להשלימה בעל פה או מתוך הכתב?

ת - יש להזהר לקרוא או לשמוע את המגילה כולה, ואם חיסר אפילו תיבה אחת בלבד בקריאתו או בשמיעתו, יש אומרים שלא יצא ידי חובה. לפיכך טוב שגם השומע את המגילה יאחז בידו מגילה כשרה, או אפילו מגילה מודפסת, כדי שאם יפסיד איזו תיבה יוכל להשלימה מתוך הכתב.

ש - הקורא את המגילה לעצמו, האם צריך להשמיע לאוזנו?

ת - גם הקורא את המגילה לעצמו, צריך להשמיע לאוזנו. ואם קראה בלחש, יחזור ויקראנה בלא ברכות.

ש - על אלו טעויות, יש לתקן את החזן?

ת - אין צריך לתקן את החזן הקורא את המגילה על טעויות שאינן משנות את משמעות המילים, ולכתחילה נוהגים בזה כבר מתחילת "חמש מאות איש ואת... עד עשרת בני המן". אולם בדיעבד, יצא ידי חובה גם אם לא אמרם בנשימה אחת.

ש - לא קרא את עשרת בני המן בנשימה אחת, האם יצא ידי חובה?

ת - צריך לומר עשרת בני המן - כולל המילה "עשרת" שבתום מניין העשרה, בנשימה אחת. ולכתחילה נוהגים בזה כבר מתחילת "חמש מאות איש ואת... עד עשרת בני המן". אולם בדיעבד, יצא ידי חובה גם אם לא אמרם בנשימה אחת.

ש - בן עיר שנסע לכרך, או להיפך, כיצד ינהג לענין זמן מקרא מגילה ושאר מצוות הפורים?

ת - בן עיר החייב במקרא מגילה ושאר מצוות הפורים בי"ד אדר, שנסע לכרך במוקף חומה מימות יהושע בן נון (כגון ירושלים אשר חייבים שם במקרא מגילה ושאר מצוות פורים בט"ו באדר), או להיפך, הרי זה מתחייב כמנהג המקום בו הוא שוהה, ובלבד שעבר עליו שם עלות השחר. כלומר, תושב ירושלים שנסע לתל-אביב בליל י"ד ולן שם עד אחר עלות עמוד השחר (שעה ורבע לפני נץ החמה), הרי זה מתחייב בכל דיני הפורים כדן תל-אביב, אף אם בדעתו לחזור לירושלים קודם ט"ו אדר. ועם שובו לירושלים, יקיים גם שם את כל דיני הפורים, כולל מקרא מגילה, אך לא יברך עליה. אבל אם הגיע לתל-אביב ביום י"ד אדר אחר שכבר עלה עמוד השחר, אינו חייב בכל דיני הפורים שם. וכן להיפך, תושב תל-אביב שנסע לירושלים בליל ט"ו ולן שם עד אחר עלות השחר, הרי זה מתחייב שוב בכל דיני הפורים כדן ירושלים כולל מקרא מגילה, אך לא יברך על המגילה, כיון שכבר קראה במקומו. ואם הגיע לירושלים בליל י"ד באדר, ולן שם עד אחר עלות השחר של יום ט"ו באדר, הרי זה קורא את המגילה בברכות ומקיים את כל מצוות הפורים, בט"ו אדר בלבד. אבל אם הגיע לירושלים ביום ט"ו באדר אחר שכבר עלה עמוד השחר, אינו חייב שם במקרא מגילה ובשאר מצוות הפורים.

ש - אימתי חוגגים בבאר-שבע את יום הפורים?

ת - יש אומרים, שבאר-שבע היא בכלל הערים המסופקות, כלומר שיש ספק אם היתה מוקפת חומה מימות יהושע בן נון. ועל כן, כדי לצאת ידי חובת כל הדעות בלא שום פפקוק, ראוי ונכון לקיים את כל מצוות הפורים, בשני הימים - י"ד וט"ו באדר. אלא שבארבעה עשר באדר (לילה ויום) יקראו את המגילה בברכות, אך בחמישה עשר (לילה ויום) יקראו את המגילה בלא ברכות. וכן אין להוציא ספר תורה לקרא פרשת "ויבא עמלק", אלא ביום י"ד באדר בלבד. וכמו כן אין לומר "עול הנסים" בתפילה ובברכת המזון, אלא בארבע עשר בלבד (לילה ויום). ועל כל פנים, המקיים את הפורים רק בי"ד באדר, ואינו רוצה לשנות ממנהגו, אין למחות בידו, מפני שיש לו על מי לסמוך.

ש - מהו זמן קריאת המגילה?

ת - חייב אדם לקרוא את המגילה בלילה, ולחזור ולשנותה ביום. וזמן קריאתה בלילה, הוא מצאת הכוכבים ועד עלות עמוד השחר. אולם בשעת הדחק, כגון בשעת סכנה, או אנשי ביטחון האמורים לעמוד על משמרתם בלילה, או היוצא לדרך, רשאים לקרוא את המגילה מבעוד יום מפלג המנחה (שעה ורבע לפני צאת הכוכבים) אחר שיתפללו ערבית. וזמן קריאתה ביום, הוא מנץ החמה עד שקיעת החמה. אולם בשעת הדחק, כגון פועלים החייבים לצאת לעבודתם, רשאים לקרוא את המגילה משעה שעלה עמוד השחר.

ש - מי שלא הספיק לקרוא מגילה של ערבית עד שעלה עמוד השחר, האם יוצא ידי חובתו בקריאתה לפני נץ החמה, כדין קריאת שמע של ערבית.

ת - לפי הנראה, אינו יוצא ידי חובת קריאת המגילה של ערבית, אחר שכבר עלה עמוד השחר. שכן משעלה השחר יום גמור הוא, ומסיבה זו כבר כתבנו לעיל, שהקורא את המגילה ביום משעלה עמוד השחר, יצא ידי חובתו.

ש - מי שעבר עליו כל היום בלא קריאת המגילה, האם רשאי לקרואה בבין השמשות?

ת - זמן בין השמשות, הוא ספק יום וספק לילה. ועל כן יקראנה מספק בלא ברכות.

ש - מי שקרא מגילה, אך הוא מסופק אם יצא בה ידי חובה, כגון שהוא מסופק שמא הפסיד בה תיבה, האם חייב לקרואה בשנית?

ת - לפי הנראה, חייב מספק שוב בקריאתה. שכן קריאת המגילה חייבים בה מדברי קבלה, וקיימא לן דברי קבלה כדברי תורה הם, ובפרט בקריאת המגילה של יום.

ש - מי שנאנס ולא קרא את המגילה בלילה, האם יש לה תשלומים ביום שלמחרת, כדין הנאנס ולא התפלל ערבית - שמתפלל שחריית פעמיים?

ת - קריאת המגילה זמנה קבוע - לילה ויום, ואין לה תשלומים. לפיכך מי שלא קראה בלילה עד שעלה עמוד השחר, הפסיד קריאה של לילה.

ש - המתענים בתענית אסתר, וקשה עליהם קריאת המגילה בלא פתיחת הצום, האם יש להקל עליהם בזה?

ת - מעיקר הדין אין להתחיל בסעודה או שינה, לפני קריאת המגילה חצי שעה קודם זמן קריאה בלילה וביום, שלא ימשך בסעודתו. ודין סעודה בזה, הוא כביצה פת או מזונות (כ- 56 גרם). אך פחות משיעור זה של פת ומזונות, או אפילו יותר משיעור זה של שאר אוכלין ומשקין, מותר לאכול ולשתות מהם. אולם ראוי ונכון להחמיר, שלא לטעום כלום קודם קריאת המגילה. ומכל מקום, בשעת הצורך כגון המתענים בתענית אסתר, אשר קשה עליהם קריאת המגילה בלא טעימה, רשאים לאכול ולשתות לפי השיעור האמור לעיל.

ש - האם צריך עשרה לקריאת המגילה, כדין קריאת התורה?

ת - ראוי ונכון לקרוא את המגילה ברוב עם, או לפחות בעשרה אנשים. אולם מעיקר הדין, יכול לקרותה עם הברכות שלפניה אפילו ביחיד, אך ברכת "הרב את ריבנו" שלאחר קריאת המגילה, אין לברכה אלא בעשרה. וגם הנשים מצטרפות בזה, למנין עשרה.

ש - האם נשים חייבות במקרא מגילה?

ת - נשים חייבות במקרא מגילה כדין האנשים, כיון שאף הן היו באותו הנס.

ש - האם קטנים חייבים במקרא מגילה?

ת - קטן פחות משלוש עשרה שנה ויום אחד או קטנה פחות משתיים עשרה שנה ויום אחד, פטורים ממקרא מגילה. לפיכך אינם יכולים להוציא אחרים ידי חובתן. אולם יש לחנכם במצוה זו, כל שהגיעו לגיל חינוך.

ש - מה דין חרש או כבד שמיעה, לענין מקרא מגילה?

ת - אף על פי שחרש חייב במקרא מגילה לעצמו, מכל מקום אינו יכול להוציא אחרים ידי חובתם. במה דברים אמורים, בחרש שאינו שומע כלל, אבל כבד שמיעה השומע כשצועקים אליו, או השומע על ידי מכשיר שמיעה, יכול גם להוציא אחרים ידי חובתם.

"נר ה' נשמת אדם"

העלון מוקדש לזיכרו ולעילוי נשמתו של כב' המרא דאתרא וראב"ד ב"ש

הגאון הגדול רבי יהודה דרעי זצוק"ל

בר אסתר

ת.נ.צ.ב.ה.

"נפשו בטוב תלין וזרעו ירש ארץ"

הנדיב הפלאי והנעלם

על הכותל הצפוני של בית הכנסת הגדול 'בתי יעקב', בשכונת בית ישראל בירושלים, קבע לוח שיש, ועליו חרותות כמה שורות סתומות: "לזיכרון טוב בהיכל ה' לעולם, שזה בית המדרש בנוי מנדבת נדיב אחד ושמו פלאי ונעלם, שנדב סך מאה ועשרה נפוליון זהב".

על זכותו של נדיב עלום-שם זה התהלכו שמועות לרוב וניחושים שונים. רוב האנשים נטו להניח, כי הנדיב הוא אחד מאותם בעלי-ממון שדרו בשעתו בירושלים, וסיבת העלמת שמו נעוצה כנראה ברצונו של הנדיב להגדיל את מצוותו, או שמה באירצונו להיות כתובת ראשית לכל מחור על הפתחים.

אבל הסיפור האמיתי שונה. אותו נדיב היה ככל תושבי ירושלים העניים והמרוזים, שניהלו את חייהם בדחקות רבה. אלא שאירוע בחלת לא-שרנית הוא שחבאי לדי אותה תרומה.

האנשים המכובדים ביותר ביישוב היהודי בירושלים, היו גבאי-הצדקה והממונים על הכוללים. פרנסי ציבור אלה, שעשו את מלאכתם נאמנה ובלא קבלת שכר, זכו להוקרה רבה מצד סביבתם. די בעצם האמון שניתן בהם לנהל את כספי הציבור, כדי להעיד על היחס המיוחד שזכו לו.

אחד מאלה היה גם ר' שלמה-זלמן פרוש, אשר ניהל את חברת 'שערי חסד וגמילות חסדים הכללי'. יהודי זה היה צירוף מופלא של טוב-לב, מרץ-עשייה וכישרון-ניהול. ביתו, בשכונת זיכרון-טוביה, היה פתוח יומם ולילה לכל מרנפש וקשה-יום. לא היה כמעט דבר גדול או קטן בעסקנות הציבורית בעיר, שלר' שלמה-זלמן לא הייתה בו די.

בין תפקידיו הרבים נכלל גם ניהולו של 'כולל מינסקי', שהעניק משענת כלכלית למאות משפחות. מקור הכסף היה בעיקר במושבות היהודים שברוסיה הלבנה, ור' שלמה-זלמן היה מופקד על ניהול הקופה.

שנה אחת התקרב האביב ומשלוח הכסף התעכב. ר' שלמה-זלמן היה אובד עצות. הפסח בפתח, ומשפחות רבות תלויות בכספים האלה. הוא החליט ליטול הלוואה, עד שיתקבל הכסף.

ר' פייביש סטולר, שכנו, היה נגר שעמל קשה כל ימיו והצליח לצבור סכום לא-מבוטל. אליו פנה עתה בבקשת הלוואה, וזה נענה לו מיד. מאתיים נפוליוני זהב נטל ממנו, והבטיח להחזיר את הכסף בתוך זמן קצר.

ואכן, כעבור שבועות אחדים הגיע המשלוח מחו"ל. היו שם רק 110 נפוליונים, ובמכתב הנלווה אל הכסף נאמר, שחירתה תשוגר בהקדם. ר' שלמה-זלמן הזדרז לפרוע את חלקה הגדול של הלוואה, ומסר את 110 הנפוליונים למלווה.

חלפו עוד שבועות אחדים, והגיע גם החלק הנותר של המשלוח – 90 נפוליוני זהב. ר' שלמה-זלמן נשא את צעדיו בשמחה לעבר ביתו של ר' פייביש, כדי לפרוע לו את שארית

הרבנות והמועצה הדתית באר-שבע לשכת רב העיר

לשאלת רבים בדבר מצוות "זכר למחצית השקל"

1. הננו להודיע כי על פי פסיקת כב' המרא דאתרא שליט"א סכום "זכר למחצית השקל" עומד השנה כ-86 ש"ח לכל נפש וכל המוסיף יוסיפו לו מן השמים (לצאת ידי חובת כל הדעות).
2. הואיל ומצוה זו בזמן הזה מדין צדקה, מצוה ליתן סכום זה לכל אחד מבני הבית, נשים, בנים ובנות, גדולים וקטנים. ויש אומרים אפילו על העובר במעי אימו.
3. מצוה מן המובחר לתרום תרומה זו ל"בתי מקדש מעט" כגון: בתי כנסת, בתי מדרש וכוללים.
4. אם אין ידו משגת לתת הסכום הנ"ל עבור כל נפש, יתן הסכום הנ"ל בעדו, ובעד כל אחד מבני ביתו יתן סכום של 1.5 ש"ח בשלושה מטבעות של חצאי שקלים. ואם אפשר יתן סכום של 5 ש"ח עבור כל אחד.

בברכת התורה והצדקה לשכת רב העיר

לרשימת העסקים הכשרים בעיר סרקו את הברקוד:

ברכת הלבנה "לספרדים"
החל מיום שלישי בערב ז' אדר
סוף זמנה יום שלישי בערב ליל "שושן פורים" עד השעה 22:12

קידוש לבנה "לאשכנזים"
החל ממוצ"ש פרשת תרומה
סוף זמנה יום שלישי בערב ליל "שושן פורים" עד השעה 22:12

לוח זמנים שבועי

לוח הזמנים מדויק לבאר-שבע	יום א'	יום ב'	יום ג'	יום ד'	יום ה'	יום ו'	שבת קודש
עלות השחר	5:04	5:03	5:01	5:00	4:59	4:58	4:56
זמן טלית ותפילין	5:10	5:09	5:08	5:07	5:06	5:05	5:03
זריחה - הנץ החמה	6:18	6:17	6:16	6:15	6:14	6:13	6:12
סוף ק"ש לדעת מג"א	8:29	8:28	8:28	8:27	8:26	8:25	8:25
סוף ק"ש להתניא והג"א	9:03	9:03	9:02	9:01	9:01	9:00	8:59
סוף ברכות ק"ש	10:00	10:00	9:59	9:59	9:58	9:58	9:57
חצות יום ולילה	11:54	11:54	11:54	11:54	11:54	11:54	11:53
מנחה גדולה	12:25	12:25	12:25	12:25	12:25	12:25	12:24
פלא המנחה	16:38	16:39	16:40	16:40	16:41	16:42	16:42
שקיעה	17:35	17:36	17:37	17:38	17:39	17:39	17:40
צאת הכוכבים	17:49	17:50	17:51	17:52	17:53	17:53	17:54

שבת שלום!

חובו. כאן ציפתה לו הפתעה לא מעימה. ר' פייביש, שכבר היה יהודי בא ימים וזיכרונו נחלש, הביט בו בעיניים תמהות, ותבע את החוזרת של כל מאתיים הנפוליונים שלוה ממנו!

לא הועילו לר' שלמה-זלמן כל ניסיונותיו להזכירו, כי כבר פרע יותר ממחצית חובו. ר' פייביש עמד על דעתו שלא קיבל פרוטה.

בבית-דינו של רבי שמואל סלט נחרץ דין. הלווה מודה כי לוה מאתיים נפוליונים, אלא הוא טוען כי פרע את רוב הלוואה, אס"כ, הוא חייב שבעה מן התורה.

ר' שלמה-זלמן נחרד. מעולם לא העלה על דעתו כי ייאצל להוציא מפיו שבעה דאורייתא! הוא ביקש מאת חברי בית-הדין שהות של ימים אחדים כדי להרהר בדבר. הדיינים נענו לו. במשך אותם ימים הילך כארי בסוגר. המחשבה על השבעה עוררה בו פלצות.

בבואו שנית לפני בית-הדין הודיע, כי הוא מוכן לשלם מכיסו את 110 הנפוליונים ובלבד שלא יצטרך להישבע. הוא רק ביקש לפרוס את חובו למשך זמן, שכן מהיכן ייטול בבת-אחת סכום כה רב של כסף? פייביש סטולר הביע את הסכמתו, ונראה היה כי העניין עומד להסתיים.

לפתע התרומם רבי שמואל ממושב ואמר: "לא, העניין אינו נראה לי. יש כאן עניין ציבורי, ואיראפשר לפתור בתשלום הכסף. הבריות עלולות לרנן, וקרנו של גבאי הצדקה תיפגע. אני מחייב אותך בשבעה, שתקח אותך מכל חשד".

שלושה ימים רצופים עסק ר' שלמה-זלמן באמירת תהילים. בני-ביתו סיפרו, כי ימים אלה היו לו כתשעה באב. ביום השלישי התייצב לפני בית-הדין ונשבע בחיל וברעדה.

כששב מבית-הדין החליט למכור את דירתו הגדולה בזיכרון-טוביה ולעבור לדירה קטנה יותר. לבני ביתו הסיבר, כי התכוון לשלם את הכסף ממכירת הבית, אך מכיוון שעתה נפטר מכך עלידי שבעה דאורייתא – אין ברצונו ליהנות מזה.

ואכן, 110 נפוליונים, מדמי המכירה וכן כסף נוסף שחסד, הקדיש לבניית בית-הכנסת בית-יעקב בשכונת בית-ישראל, שהלכה ונבנתה באותם ימים, אולם ביקש ששמו לא יתפרסם.

חלפה שנה ואל דירתו הקטנה של ר' שלמה-זלמן הגיע שליח מאת פייביש סטולר וצורר של מאה ועשרה נפוליוני זהב בידו. התברר, שבמהלך ניקיון הבית לקראת הפסח נמצא הצרור מוצפן באחת המגירות...

לעילוי נשמת הרב יוסף שלמה טריקי זצ"ל
 בר עליה ז"ל
 והרבנית רחל טריקי ע"ה
 בת סימיו ז"ל
 ת.נ.צ.ב.ה.

